

UNIVERSITAT DE LLEIDA
FACULTAT DE DRET I ECONOMIA

CURS ACADÈMIC 2005 - 2006

ENSENYAMENT: CIÈNCIES EMPRESARIALS

ASSIGNATURA: DRET CIVIL

PROFESSOR/A: JAUME PIÑOL ALENTÀ (M1)/JORDI DAURA RAMON (T)

CURS: 1R

QUADRIMESTRE: 1R

CRÈDITS: 4,5

TIPUS: TRONCAL

1. L'ASSIGNATURA EN EL CONJUNT DEL PLA D'ESTUDIS

L'assignatura de Dret civil se situa tot just a l'inici del Pla d'Estudis de la Diplomatura de Ciències Empresarials per tal de que, des de primer, l'alumne conegui, a trets generals, la realitat jurídica que l'envolta i, en particular, la de les institucions privades que regulen la persona i les seves diverses manifestacions, com ara, les de l'àmbit de l'empresa.

2. OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

L'assignatura pretén que l'alumne s'introdueixi, des de la perspectiva del Dret civil català, en el coneixement de les institucions bàsiques del Dret civil, com a dret més íntimament vinculat a la persona, amb un especial èmfasi en els aspectes del dret civil més relacionats amb l'àmbit de l'empresa, com ara la contractació en massa, dret societari, etc.

3. COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES DE L'ASSIGNATURA

L'alumne, en acabar, hauria de ser capaç de manejar els principals instruments jurídics de suport, tant en paper com a través de suport electrònic i on-line: bases de dades de lleis, repertoris de jurisprudència, etc.

Així mateix, hauria d'haver incorporat al seu lèxic el vocabulari bàsic del Dret, coneixent el significat del mateix.

4. CONTINGUTS

L'ORDENAMENT JURÍDIC

Lliçó 1: L'ordenament jurídic. El dret civil

1. La norma jurídica, en general: la seva estructura. El destinatari de la norma.
2. L'ordenament jurídic: dret públic i dret privat. El dret privat general i els drets especials.
3. El concepte de dret civil: la matèria civil.

Lliçó 2: Les fonts de l'ordenament jurídic, en general

1. Les fonts de l'ordenament jurídic: fonts formals i fonts materials.
2. La llei. El dret de la Unió Europea i la seva influència en el dret intern.
3. El costum. Els principis generals del dret: funcions.
4. Els elements de complementació de l'ordenament: la jurisprudència.

Lliçó 3: La coexistència de règims jurídics civils i l'ordenament civil de Catalunya

1. La Constitució de 1978 i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya: el reconeixement general dels drets civils territorials.
2. La relació entre el dret civil català i el dret civil estatal a Catalunya: aplicació directa del dret estatal, aplicació preferent del dret català i aplicació supletòria del dret estatal.
3. L'ordenament civil de Catalunya: el seu caràcter incomplet. Les seues fonts: el *Codi civil de Catalunya*, els Còdis sectorials, la Compilació i les lleis espedals.

Lliçó 4: La interpretació, l'aplicació i l'eficàcia de la norma jurídica

1. La interpretació de la llei: concepte, criteris i classes d'interpretació.
2. L'àmbit d'aplicació de la llei: el concepte de vigència de la llei. L'àmbit territorial i l'àmbit temporal de vigència. L'entrada en vigor i la pèrdua de vigència.
3. El principi d'irretroactivitat. L'aplicabilitat de les lleis derogades: el dret transitori.
4. L'eficàcia de la llei: obligatòria i repressiva. La ignorància de la llei i l'error de dret. El frau a la llei. La renúncia a la llei. L'acte contra la llei.

Lliçó 5: Les situacions jurídiques subjectives i la tutela judicial dels drets

1. La relació jurídica: concepte. Classes: la inherent a la persona i la patrimonial.
2. La situació jurídica activa: el dret subjectiu. L'abús del dret. L'extinció del dret subjectiu: la renúncia. Les situacions jurídiques passives.
3. El límit temporal de la situació jurídica: la prescripció extintiva i la caducitat.
4. La tutela i protecció dels drets. La tutela judicial: l'organització de l'administració de justícia. La resolució extrajudicial de conflictes: l'arbitratge de dret privat.

LA PERSONA**Lliçó 6: La persona física**

1. L'adquisició de la personalitat. La capacitat jurídica.
2. La capacitat d'obrar: l'estat civil. L'edat. L'emancipació.
3. La incapacitació.
4. L'extinció de la personalitat.
5. Els drets de la personalitat i la seva protecció.
6. El Registre Civil.

Lliçó 7: Els aspectes econòmics de les relacions familiars

1. El matrimoni: efectes personals. Les parelles de fet.
2. Les relacions econòmiques entre els cònjuges.
3. El règim econòmic del matrimoni: aspectes fonamentals del règim de separació de béns.

Lliçó 8: La persona jurídica

1. Concepte i classes de persones jurídiques.
2. L'associació: constitució i adquisició de la personalitat. Organització i funcionament.
3. La fundació: la dotació i l'adquisició de personalitat. Organització i funcionament. El patronat i el protectorat.

Lliçó 9: La representació

1. Concepte.
2. La representació voluntària i la representació legal.
3. L'actuació en nom aliè o *contemplatio domini*: la representació directa. El poder.
4. La representació ineficaç: la ratificació.
5. L'anomenada representació indirecta.

Lliçó 10: Els béns i el patrimoni. L'herència i la successió *mortis causa*

1. El concepte jurídic de bé. Les coses i els béns.
2. El patrimoni. El patrimoni general de la persona i les seves funcions.
3. El patrimoni després de la mort: l'herència. La successió per causa de mort. La regla *nemo pro parte*.
4. El títol d'hereu i de legatari.
5. La successió voluntària: contractual i testada. L'heretament. Aspectes fonamentals del testament.
6. La successió intestada.
7. La llegítima: aspectes bàsics.

LA PROPIETAT PRIVADA I ELS DRETS REALS LIMITATS

Lliçó 11: El dret real, en general

1. El dret real: concepte, caràcters i classificació. La distinció amb el dret de naturalesa personal. La possessió.
2. L'adquisició dels drets reals: originària i derivativa.
3. La usucapió o prescripció adquisitiva.
4. La teoria del títol i el mode. La tradició.
5. La donació: regulació bàsica.

Lliçó 12: La propietat privada

1. El concepte i els caràcters del dret de propietat. La seva funció social.
2. Les restriccions del dret de propietat: límits i limitacions. Les prohibicions de disposar.
3. La protecció de la propietat: l'acció reivindicatòria.
4. La còpropietat. El règim bàsic de la comunitat en el dret de propietat: la quota.
5. Aspectes bàsics de la propietat horitzontal.

Lliçó 13: Els drets reals de gaudi

1. Concepte i característiques fonamentals.
2. El dret d'usdefruit: trets generals de la Llei 13/2000, de 20 de novembre. L'usdefruit amb facultat de disposar.
3. La presentació legal de la servitud i del dret de superfície en la Llei 22/2001, de 31 de desembre.
4. Les servituds: concepte i contingut fonamental del dret.
5. El dret de superfície: concepte i aspectes bàsics del règim.

Lliçó 14: Els drets reals de garantia

1. Idees generals: la seva funció econòmica. Les classes de drets reals de garantia.
2. La hipoteca immobiliària: concepte. La funció de garantia. Els requisits formals de la seva constitució.
3. L'eficàcia de la hipoteca: la fase cautelar i la fase executiva o de realització de valor.
4. La legislació sobre el mercat hipotecari: els títols hipotecaris.
5. La subrogació del creditor en el préstec hipotecari per voluntat del deutor.
6. Els drets reals de garantia regulats per la Llei 19/2002, de 5 de juliol.

Lliçó 15: Els drets reals d'adquisició preferent

1. Presentació legal a la Llei 22/2001, de 31 de desembre. Concepte i classes.
2. El dret d'opció.
3. El dret de tanteig. La seua conversió en dret de retracte.
4. Els drets d'adquisició legals.

Lliçó 16: La publicitat dels drets reals

1. El Registre de la Propietat: funció. Situacions jurídiques inscriptibles.
2. L'objecte material del dret registrable: la finca registral. El sistema de foli real.
3. La dinàmica de les inscripcions registrals: els principis de prioritat i de tracte successiu.
4. Els efectes de la inscripció registral: la protecció del titular inscrit. La fe pública registral.

L'INTERCANVI DE BÉNS I SERVEIS: EL CONTRACTE**Lliçó 17: El contracte**

1. Concepte. Elements essencials i accidentals. Classificació. La capacitat per a contractar.
2. La formació del contracte. Els tractes preliminars. La formació del consentiment: l'oferta i l'acceptació.
3. Les condicions generals de la contractació i els contractes d'adhesió. Els contractes forçosos i els contractes normats o reglamentats.
4. El precontracte.

Lliçó 18: L'eficàcia i la ineficàcia del contracte

1. El principi de relativitat dels contractes.
2. La qualificació d'una de les parts com a consumidor o usuari: la seva protecció.
3. Els efectes del contracte en relació amb tercers. El contracte en favor d'un tercer.
4. Modificació del contracte per l'alteració de les circumstàncies bàsiques contractuals.
5. La ineficàcia del contracte: nul·litat i anul·labilitat.
6. L'extinció del contracte: mutu dissens, desistiment unilateral, resolució per incompliment i rescissió.

LES FIGURES CONTRACTUALS TÍPIQUES**Lliçó 19: Els contractes de finalitat translativa: la compravenda**

1. La compravenda: compravenda civil i mercantil.
2. L'objecte de la compravenda: la cosa i el preu.
3. Les obligacions dels contractants: les del venedor i les del comprador.
4. Els pactes i les condicions més freqüents.
5. Les compravendes especials. Les vendes comercials: el Decret Legislatiu 1/1993, de 9 de març, sobre *Comerç Interior*.
6. La permuta.
7. La cessió de finca o d'edificabilitat a canvi de construcció futura: la Llei 23/2001, de 31 de desembre.

Lliçó 20: El contracte d'arrendament

1. El concepte general d'arrendament. La legislació especial.
2. L'arrendament de coses. L'arrendament de finques urbanes. L'arrendament per a ús distint del d'habitatge. La renda: estabilització i revisió.
3. L'arrendament rústic. El professional de l'agricultura.
4. L'arrendament o contracte d'obra.
5. L'arrendament de serveis.

Lliçó 21: El contracte de societat

1. Concepte i caràcters del contracte.
2. Societat civil i societat mercantil: criteris de distinció.
3. La personalitat jurídica de la societat civil.
4. Les classes de societat.
5. El contingut del contracte.
6. La dissolució i liquidació de la societat.

Lliçó 22: Altres tipus contractuals

1. El contracte de mandat.
2. El contracte de préstec.
3. El dipòsit.
4. La fiança.

LA RESPONSABILITAT EXTRA CONTRACTUAL

Lliçó 23: La responsabilitat extracontractual

1. Els actes il·lícits com a font d'obligacions. La responsabilitat extracontractual.
2. La responsabilitat subjectiva per fet propi.
3. La responsabilitat per fet aliè o indirecta.
4. La responsabilitat objectiva o sense culpa: principals supòsits en el dret vigent.
5. L'obligació de reparar el dany causat. La prevenció de la responsabilitat: l'assegurança de responsabilitat civil.

LA RELACIÓ OBLIGATÒRIA

Lliçó 24: L'obligació

1. El concepte d'obligació: deute i responsabilitat. L'estructura de la relació obligatòria: els subjectes, la prestació i les posicions jurídiques de crèdit i deute.
2. Les fonts de les obligacions.
3. Classificació de les obligacions: mancomunades i solidàries; de donar, fer i no fer; específiques i genèriques; alternatives i facultatives.
4. L'obligació pecuniària.

Lliçó 25: La protecció del crèdit

1. La protecció general: la responsabilitat patrimonial universal del deutor.
2. Les mesures conservadores del patrimoni del deutor: acció subrogatòria, rescissió per lesió, acció pauliana i acció directa.
3. Les garanties de l'obligació: les arres, la pena convencional i el dret de retenció.
4. La relació de crèdits. Referència al concurs de creditors: la nova Llei Concursal de 2003.

Lliçó 26: El compliment i l'incompliment de l'obligació

1. El pagament: requisits. Els subjectes del pagament. L'eficàcia subrogatòria del pagament. La imputació de pagaments.
2. Fomes especials de pagament: la dació en pagament i el pagament per cessió de béns.
3. La mora del creditor: oferiment de pagament i consignació.
4. Els supòsits d'incompliment. L'incompliment imputable al deutor: la mora. Culpa i dol com a fonament de la responsabilitat del deutor.
5. Els efectes de l'incompliment: l'execució forçosa i la indemnització per danys i perjudicis.

Lliçó 27: La modificació i l'extinció de l'obligació

1. La modificació de l'obligació: la cessió del crèdit i la transmissió del deute.
2. Causes d'extinció de l'obligació. La pèrdua de la cosa que es deu. La impossibilitat sobrevinguda de la prestació: el cas fortuït i la força major.
3. La condonació del deute.
4. La confusió.
5. La compensació.
6. La novació.

5. ACTIVITATS QUE ES DESENVOLUPARAN EN L'ASSIGNATURA

Principalment, les activitats seran presencials, a través de les lliçons impartides pels professors en l'aula.

6. TEMPORALITZACIÓ DE LES ACTIVITATS

Les classes es duran a terme durant el primer quadrimestre, és a dir, des del mes de setembre fins el mes de gener.

L'avaluació es farà en un sol dia, a l'hora i el lloc indicats en el Calendari d'Exàmens, entre la darrera setmana de gener i les dues primeres de febrer de 2006.

7. AVALUACIÓ

L'avaluació es farà mitjançant un examen final, de tipus teòric, que se superarà obtenint la qualificació d'APROVAT a través de l'acreditació de la suficiència en les respostes a totes les preguntes.

8. MATERIALS

Bibliografia bàsica:

ALBALADEJO, Manuel, *Compendio de Derecho civil*, José María Bosch Editor, Barcelona, 2001.

LACRUZ, José Luis-DELGADO, Jesús-PARRA LUCÁN, María Ángeles, *Nociones de Derecho civil patrimonial e Introducción al Derecho*, Dykinson, Madrid, 2002.

LASARTE, Carlos, *Curso de Derecho civil patrimonial*, Tecnos, 9^a. Edició, Madrid, 2003.

MORENO QUESADA, BERNARDO, *Derecho civil patrimonial. Conceptos y normativa básica*, 5^a. Edició, 2002.

Textos legals:

Codi civil de Catalunya i legislació complementària., 11^a. Edició, Barcelona, 2003

Código civil, edició de 2005.